

Веселка в небі

к.п.н., доцент Рого Г.І.

доцент кафедри педагогіки та
психології Закарпатського інституту
післядипломної педагогічної освіти
(м.Ужгород)

*Тепер, коли ми навчилися літати по
небу, як птахи
плавати під водою, як риби
нам бракує тільки одного:
навчитися жити на Землі, як люди!*

Бернард Шоу

мета:

- показати, як стереотипи впливають на нашу оцінку співбесідника, формувати в учасників вміння помічати глибинний рівень складової різноманітних культур, зрозуміти зміст поняття «міжкультурна сенситивність» та розвивати бажання формувати її в собі, сприяти зняттю внутрішніх бар'єрів і упереджень.

Завдання:

- 1. Актуалізувати питання полікультурності та толерантного ставлення до представників різних національностей.
- 2. Сприяти розвитку необхідних компетентностей.
- 3. Знизити ризик розвитку конфліктів у навчальному закладі, серед дітей, педагогів та батьків.
- 4. Зняття внутрішніх бар'єрів і упереджень.

Фаза знайомств:

Вправа «Комплемент»

- *Мета:* допомогти учасникам краще пізнати своїх колег, підняти самооцінку, створити дружню атмосферу, позитивно налаштувати їх на спільну роботу.
- Для цього пропоную учасникам об'єднатися в пари і зробити комплемент колезі, через комплемент собі. Наприклад: «У тебе, такі самі гарні очі, як у мене», «Ти така сама охайна, як я» і т. д. (10 хв.)

Фаза знайомств:

- *Вправа: «Любить – не любить»*
- *Мета:* з'ясувати очікування, побоювання тих, хто навчається, щоб процес навчання був ефективним.
- *К-сть учасників:* необмежена.
- *Тривалість:* 10-30 хв.
- *Матеріали:* самоклеючий або кольоровий папір, вирізаний у формі пелюсток ромашки: червона – «любить», синя – «не любить»; ножиці, скоч.

Хід заняття:

- кожен учасник повідомляє групі, що він любить і що не любить (подобається – не подобається) коли він спілкується з представниками інших національностей. Пишуть це відповідно на червоних або синіх пелюстках. Після самотійної роботи відповідно приклеюються до жовтої серединки «очікувань» і білої серединки ромашки – «побоювань». Завдяки цій грі у ведучого з'являється чітке уявлення про те, які можуть бути побоювання й очікування учасників.

Вправа «Правила»

- Приблизно це має такий вигляд:

- • взаємоповага;
- • вільна нога;
- • мобільна тиша;
- • пас;
- • піднята рука;
- • стоп;
- • тут і зараз;
- • шматок пирога.

Фаза введення в тему:

- *«Попередній мозковий штурм»*
- *Мета:* перше знайомство з темою на освітньому заході.
- *К-сть учасників:* 10-20 осіб
- *Тривалість:* 10-20 хв.
- *Матеріали:* аркуш паперу формату А3, кольорові маркери

Хід заняття:

- Ведучий ставить загальне запитання по темі: *«Як ви розумієте, що таке: міжкультурна сенситивність?»*.
- Відповіді учасників групи у вигляді ключових слів записуються на великому аркуші паперу. Бажано, щоб цей мозковий штурм тривав доти, доки більшість із дійсно важливих понять не буде записано.

Міні доповідь: “Міжкультурна сенситивність”

- міжкультурна сенситивність – це чутливість людини до культурних відмінностей, оцінка їх із погляду релятивізму, здібності розуміти і приймати множинність ідей, цінностей, установок.

Формами прояву міжкультурної сенситивності є:

- *емпатія* (empathy – підлаштування особливості поведінки відповідно до культурного контексту) і
- *мета-координація* (meta-coordination – створення «третьої» культури, яка вбирає в себе цінні елементи різних культур)

М. Беннетт запропонував шість етапів розвитку міжкультурної сенситивності:

- 1. *заперечення* (людина сприймає себе у центрі всесвіту, а свою культуру – як єдину правильну),
- 2. *захист* (передбачає чіткий розподіл на «своїх» і «чужих», проте порівняно з попереднім етапом «інші» сприймаються стереотипно, «інакшість» культури критикується і трактується як недолік. Іноді трапляється зміна полюсів, коли «інша» культура вважається кращою, а своя недооцінюється і принижується),

- **3. мінімізація** (людина шукає і бачить більше спільного між культурами, що ґрунтується на відомій інформації про «чужу» культуру, на спільному досвіді, на вірі, що основні цінності є спільними для усіх культур; таким чином, розуміючи наявність відмінностей, людина применшує їхню значущість),
- **4. прийняття** («Прийняти» означає не погодитися й оцінити позитивно, а мати бажання дослідити і дізнатися більше про нову культуру, поважаючи її),

- **5. адаптація** (це набуття навичок міжкультурної комунікації, при звичання до особливостей культури, вміння поставити себе у контекст «чужої» культури та поводитися відповідно до її правил і норм);
- **6. інтеграція** (це вміння ставати між культурами, даючи проявитися мета-координації як суміші контекстів спілкування, лімінальності, перехідного стану між різними культурами).

- Перші три етапи вважаються *етноцентричними*, де власна культура стоїть у центрі,
- а три наступні – *етнорелятивістськими*, де усі культури сприймаються як альтернативні шляхи організації реальності.

шість основних перешкод, що заважають ефективній міжкультурній комунікації:

- 1. Допущення подібностей.
- люди наївно припускають, ніби всі вони однакові або, принаймні, досить схожі для того, щоб легко спілкуватися один з одним.
- 2. Мовні відмінності. Коли люди намагаються спілкуватися мовою, яку знають не досконало, вони часто вважають, що слово, фраза або пропозиція мають одне і тільки одне значення — те, яке вони мають намір передати.

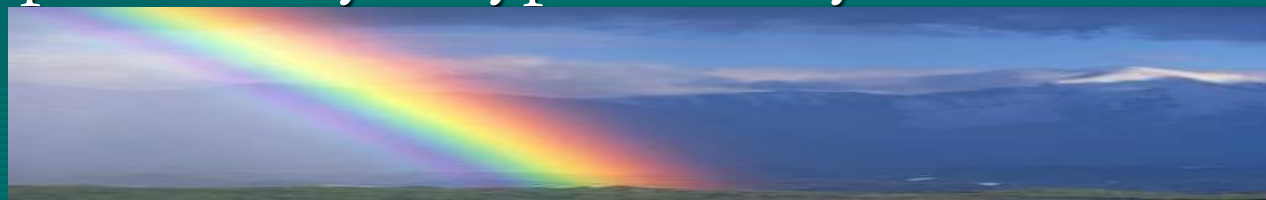

- 3. Помилкові невербальні інтерпретації.
- 4. Упередження та стереотипи.

перешкоджають об'єктивно подивитися на інших людей і їх повідомлення.

- 5. Прагнення оцінювати. Різні культурні цінності можуть викликати негативні оцінки.
- 6. Підвищена тривога або напрута.

Епізоди міжкультурної комунікації часто пов'язані з більшою тривогою і стресом, ніж знайомі ситуації внутрішньо культурної комунікації.

ЧИННИКИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА СПРИЙНЯТТЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ КУЛЬТУР:

- *Фактор першого враження .*
- *Фактор переваги* (діє фактор «вищості», відповідно до якого відбувається визначення статусу партнера по комунікації).
- *Фактор привабливості .*

Використана література:

- І. Ковалинська, ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4499/1/I_Kovalynska_NZ_2012_GI.pdf
- Ярошенко О.В., Психологічний аспект успішної міжкультурної комунікації / О.В. Ярошенко // Інноваційна педагогіка. Випуск 11. Т.3. 2019 . – С.68-72.

Вправа «Асоціації»

- **Мета:** сформувати в учасників коло асоціацій, пов'язаних із темою.
- **К-сть учасників:** необмежена.
- **Тривалість:** 10-15 хв.
- **Матеріали:** предмети притаманні певним національностям .
  - **Хід заняття**
- На дошці прикріплюю різноманітні фотографії де зображені люди різних національностей. Пропоную учасникам, записати ті асоціації, які в них виникають.

РОМИ

Угорці

Українці

Фаза передавання і групової переробки інформації:

- Вправа «Листок із секретом»
- *Мета:* актуалізація наявних знань в учасників за темою, обмін досвідом.
- *К-сть учасників:* 10-15 осіб
- *Тривалість:* 15-20 хв.
- *Матеріали:* кольорові картки, маркери

Хід заняття:

- Ведучий пропонує учасникам об'єднатися в пари. Кожен учасник отримує аркуш паперу, на якому він має записати питання, що стосується теми. Потім пари обмінюються листками і намагаються дати відповідь на запитання одне одного. Ті запитання, які лишились без відповіді, передаються ведучому. Він може їх проаналізувати, прокоментувати, врахувати при передаванні інформації.

Фаза підбиття підсумків:

- *вправа «Комплемент»*
- *мета:* проміжне підбиття підсумків, зняття внутрішніх бар'єрів і упереджень.
- *Тривалість:* 15-20 хв.
- *Матеріали:* аркуш паперу А4 за кількістю учасників, стільки ж ручок.

Хід заняття:

- Кожен з учасників підписує свій лист і записує на ньому якийсь зі своїх недоліків, потім передає свій лист іншим учасникам. Хтось із них пише на його аркуші «а зате ти ...» і далі вписує якусь позитивну якість цієї людини, яку помітив під час групової роботи. Наприкінці вправи до кожного учасника повертається його лист.

Вправа «Я ще хотів сказати...»

- *Мета:* допомогти учасникам виявити ті моменти, які залишилися недопрацьованими під час освітнього заходу. Дати можливість висловитися.
- *К-сть учасників:* необмежена
- *Тривалість:* 15 хв.
- *Матеріали:* не потрібні.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

